

C. K. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“,
Dunaj V. Zentagasse 5.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Madonnina 15
Telefon 1570

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrť leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Št. 17.

V Trstu, 1. septembra 1912.

Leto V.

Nov načrt kazenskega zakona in železničarji.

Grozeča nevarnost za koalicijsko pravico.

Že od jeseni 1909 so znani načrti vlade, ki so v zvezi z nameravano reformo našega zastarelega kazenskega prava. Že takrat, ko je bil javnosti predložen prednačrt nameravane reforme, je bilo jasno, da se je vlada z vso skrbjo ozirala na želje izkoriščevalcev, ki so jih le-ti v raznih svojih korporacijah vedno glasneje in vedno predrznejše izražali. Kakor povsod, kjer je naraščanje modernega delavskega gibanja in boj naših strokovnih organizacij delalo preglavice gospodom, tako se tudi pri nas ni zamudilo nobene priložnosti, da se vladi pojasni veliko nevarnost, ki preti državi in kapitalističnemu profitu, če se pravočasno potom zakonodaje ne zajezí naraščajočo moč delavstva. Posebno ganljivo se predočuje mogočnejšem to nevarnost od l. 1905 sem, ko so železničarji prvič bili orjaški mezdni boj. Trgovske zbornice in podjetniške organizacije so tekmovali v plemenitem stremljenju, da pripravijo vlado do tega, da pokaže železničarjem vendar enkrat železno pest.

Že takrat, ko je bil predložen provizoričen prednačrt za reformo kazenskega zakona, smo navedli iz njega točke, ki se nanašajo na železničarje in pokazali, na kak način je pripravljena vlada ugoditi željam izkoriščevalcev in njih čašopisja. Takratni prednačrt je sedaj predelan v gotov zakonski načrt, ki ga je vlada že predložila gosposki zbornici. To je postopanje, ki nima para, ker zakonske načrte se redoma predloži prej parlamentu predno gredo v gosposko zbornico. Vlada pa bo že imela svoje tehtne vzroke, da si hoče prej zagotoviti pri-trdilo gosposke zbornice, predno da reformo na razpravo v zbornici izvoljenih ljudskih poslancev.

Kar se tiče načrta samega, je treba najprej ugotoviti, da vsebuje načrt celo vrsto določb, ki tvorijo poslabšanje koalicijske pravice delavstva sploh. Vsled tega imajo strokovne organizacije vzroka dovolj, da se o nakanah vlade prav resno pogovorijo, ker si vlada predstavlja uresničenje podjetniških želj kot nekaj izredno lahkega. Še poseben povod pa imajo železničarji, da so si o nakanah vlade že sedaj na jasnem. Kakor kažejo v načrt sprejete določbe, ki jih navajamo v naslednjem, hoče vlada nič več in nič manj, kot z nekoliko potezami železničarjem zapleniti pravico do mezdnega boja. Najprej je bila v polnem obsegu v gotov zakonski načrt sprejeta določba, ki je naperjena proti mezdni bojem železničarjev in ki se je nahajala v prednačrtu. § 430 vladnega načrta, ki govori o „ogroženju kakega javnega obrata“, pravi:

1. Kdor moti, ali pa pripravlja v nevarnost obrat splošnemu prometu služee železnice ali brodarstva, javnega vodovoda, razsvetljavne naprave, požarnih signalnih prevodnikov, javne pošte,

javnega brzojava ali pa telefona, bo kaznovan z ječo enega tedna do enega leta.

2. Z zaporom enega do petih let ali pa z ječo treh mesecev do petih let je kaznovati čin, če je le-ta povzročil hudo stisko mnogih ljudi.

Ta zločin pa se lahko zagreši tudi kot takozvani delikt zanemarjanja, kakor določa nadalje § 431:

Kdor iz nemarnosti pripravljaja v nevarnost, ali pa moti obrat splošnemu prometu služee železnice ali brodarstva, javnega vodovoda, razsvetljavne naprave, požarnih signalnih prevodnikov, javne pošte, javnega brzojava ali pa telefona, bo kaznovan z ječo ali zaporom do treh mesecev, ali pa z denarno globo do tisoč kron.

Če si ogledamo besedilo teh določb, mi treba posebne bistroumnosti za pojmovanje tega, kar se z njimi namerava. Železniški obrat se more pripraviti v nevarnost ne le s tem, da se izvrši dejanje, ki je proti varnosti življenja ali lastnine, temveč zadostuje za kaznjivo dejstvo že, če se obrat moti, kar pomenja v tehničnem smislu oskodovalje prometnih interesov. Tudi vlada se v svojem motivnem poročilu o tem jasneje izraža kot je hotela v §§ 430 in 431. „Načrt“, pravi vlada na strani 348 svojega motivnega poročila, „kriminalizira motenje nevarnih obratov, v kolikor pride v poštev nevarnost življenja in lastnine, in motenje in pripravljanje v nevarnost občekoristnih obratov, v kolikor gre za varstvo prometnih interesov“. Kaj je razumeti v izrazu „motenje“, pravi vlada na istem mestu dobesedno: „Tu je v smislu oviranja ali motenja obrata kot takega razumeti motenje, ki učinkuje na obratni sistem“. Da nastopi pri železnici motenje ali oviranje, „ki učinkuje na obratni sistem“, če se kjerkoli dela po predpisih, je jasno za vsakega poznavalca tako, da je izključen vsak dvom o dalekosežnosti omenjenih določb. Po teh določbah bi zadela zagrožitev kazni ne le stavko železničarjev, temveč tudi vsak takozvani „pasivni odpor“. O tem ni dvoma, da nastane v železniškem prometu „oviranje“ vsled natančnega izvrševanja predpisov, ki provzročí „hudo stisko mnogih ljudi“, če se ga pravočasno ne odpravi. Pod to domnevo je čin kvalificiran kot velik zločin, ki se zanj zagrozi kazen od enega do petih let.

Posebno izjemno določbo formulira načrt že tedaj, če je izvršeno „motenje obrata ob navadni nevarnosti“, ali pa če gre za kršenje oddajne dolžnosti. O tem pravita §§ 432 in 433:

Kdor prepreči, ali pa otežkoči za odpravo obstoječe ali neposredno grozeče navadne nevarnosti potrebno pomoč, bo kaznovan z zaporom treh mesecev do treh let.

1. Kdor krši napram kaki javni oblasti prevzeto dolžnost za prevažanje

in oddajo živil ali drugih stvari, ki so določene za odvažanje ali odstranitev navadne stiske;

2. Pododajnik, posredovalec, ali uslužbenec pri taki oddaji ali prevozu, ki prepreča ali pa pripravlja v nevarnost delo vsled kršenja svojih dolžnosti,

bo kaznovan z ječo ali zaporom štirih tednov do treh let, če je bila vsled čina ogrožena odstranitev ali zabranjenje stiske. Poleg kazni na svobodi se more prisoditi denarno globo do deset tisoč kron.

Posebne pozornosti vrednega pa smatramo § 163 načrta, ki govori o deliktu „hujskanja“. Po svojem načinu je ta določba dopolnilo § 300 veljavnega kazenskega zakona, glasom katerega se kaznuje z zaporom do šest mesecev tistega, ki „ponižuje odredbe in odloke oblasti ali če skuša na tak način hujskati k sovraštvu in zaničevanju napram oblastim ali pa nje posameznim organom“.

§ 163 se s tem ne zadovolji ter pravi:

1. Kdor v kaki tiskovini ali na javnem shodu, ali pa pred ljudskimi množicami pozivlja ali priporoča, da se ne izvršuje dolžnosti, ki jih nalaga zakon, odredba, odloke, ali pa služben predpis kake javne oblasti;

2. Kdor ustanavlja kako združitve v ta namen, da se takih dolžnosti ne izvršuje, ali kdor nabira člane zanj,

bo kaznovan radi pregreška z ječo ali zaporom treh dni do šestih mesecev, ali pa z denarno globo dvajset do dvatisoč kron.

Kdor hoče torej vedeti, kaj je bila vodilna misel vladinih juristov, čitaj na strani 191 motivnega poročila utemeljitev, ki jo navaja vlada in ki se glasi:

Načrt pojmuje pod hujskanjem pozivljanje k neizvrševanju dolžnosti, ki izhajajo iz kakega zakona, odredbe, odloka ali službenega predpisa kake javne oblasti, priporočanje teh protizakonitosti ter ustanavljanje in pospeševanje združitve, ki imajo kot namen neizvrševanje takih dolžnosti. Bistvena razlika napram veljavnemu pravu obstoji v tem, da je pozivljanje in priporočanje kaznjivo le, če se izvrši v kaki tiskovini, na javnem shodu ali pa pred ljudsko množico. § 163 izrečno povdarja službene predpise, ki so sedaj združeni v splošnem pojmu naredb in odredb javnih oblasti, da se izključuje vsak dvom o vsebini določbe. Osebe javne službe so dolžne v splošnem interesu delovati za varstvo ali pospeševanje celokupnosti. Država more svoje naloge izvršiti le tedaj, če storijo svojo dolžnost organi, ki se jih mora neposredno posluževati, če more gotovo računati na njih sodelovanje ob času in na kraju kjer jih potrebuje in če tvori red in pravilnost službe vezalno moč. Kdor skuša osebe javne službe odvrniti od njih dolžnega delovanja,

posega v državni organizem, oškoduje ali ograža javno blaginjo ter je vsled tega po pravici podvržen kazni.

Vsako opravilo, ki je službeno odkazano železniškemu uslužbencu, je dolžnost, ki izhaja iz službenih predpisov. Jasno je, da se s tako določbo, ki zagrozi težko kazen za pozivljanje ali priporočanje neizvrševanja dolžnosti, ki izhajajo ne le iz kakega zakona, temveč tudi iz kake naredbe ali službenega predpisa, onemogoči ne le vsako mezdnogibanje na železnicah, temveč tudi vsak pripravljalni korak za to. Že samo izrekanje kritike na kakem shodu ali v kaki tiskovini, ki bi se ga moglo smatrati kot tak „poziv“ ali „priporočanje“ bi imelo posledico kriminalnega postopanja. In da bi se utegnili v času kakega meznega gibanja razpustiti vsako strokovno organizacijo železničarjev, sklicuj se na 2. odstavek § 163 kot protizakonito, je vsakomur jasno, ki občuti srednjeveški duh, ki veje skozi vse tu navedene določbe. „Ker, tako pravi vlada v svojem motivnem poročilu, more država izpolniti svoje naloge le tedaj, če organi, ki se jih mora posluževati, storijo svojo dolžnost, če more gotovo računati na njih sodelovanje ob času in na kraju kjer jih potrebuje, če ima red in pravilnost službe vezalno moč“.

S tem je torej začrtana smer, ki jo namerava vlada uravnati. Brez strahu daje spoznati, da namerava nje „socialno političen program“, ki ga hoče uresničiti za železničarje in državne uslužbence, ugoditi vsem željam izkoriščevalcev, ki so v zadnjem času vedno predrznejše trobili h glavnemu napadu. Za prihodnje parlamentarično delo nam je torej pričakovati velikih in odločilnih bojov, ker se gre za nič manj kot za vprašanje koalicijske pravice železničarjev in državnih nastavljenecv in sploh za pravico do vodstva meznih bojov. Velika armada državnih nastavljenecv in železničarjev naj bi postala politično brezpravna in za vso bodočnost orošana pravice bojevanja potom združitve za zboljšanje svojega gospodarskega položaja. Velika nevarnost je, ki grozi, seveda tudi nevarnost za vlado, ki se ji mora že danes reči, da se ne bo mirno prenašalo takega poskusa zadrževanja brez silobrana. Za vse, ki vedo kaj se pravi za vsak poskus zboljšanja svojega položaja potom združitve biti izpostavljen nevarnosti obtožbe in obsodbe kot zločinec, je to najresnejše svarilo, da pomagajo ojačiti svojo organizacijo kjerkoli jo le morejo! Sedaj gre ne le za majhne detajlne skrbi vsakdanjega stanovskega življenja, temveč za vse. Kar je na vagi, je pravica do organizacije in s tem pravica vsakega poedincea za zboljšanje svojega položaja. Železničarji bodo morali zasesti obrambne nasipe, da obvarujejo pred sovražnikom kar so že pridobili. Ne zanašajmo se na tujo pomoč, ojačimo pravčasno svojo moč, ki je edina porok za uspeh!

Draginja živil, nje vzroki in obrambna sredstva.

Strokovne, politične in združne organizacije.

Sedanja draginja je močno znižala življenske pogoje delavstva, zlasti pa tistih plasti, ki se njihov mezdni prejemki gibljejo v trdno določenih mejah, kakor je to na primer pri železničarjih. Vsled tega si morajo široke plasti prebivalstva vse kulturne potrebe omejiti na minimum, ker se v domačem gospodarstvu ne najde pokritja zanje, v največ slučajih se mora sploh odreči vsaki taki potrebi. Obisk gledališča, majhno potovanje, nabava dobre knjige, obisk koncerta, vporaba kopelji, večje stanovanje ali kake druge stvari, naj se že imenujejo kakorkoli, so v krogu delavskega ljudstva, zlasti pa v družinah, ki so z deco bogato obdarjene, vedno redkejša prikazen. Ni več daleč čas, ko bo vse to spadalo le še med pravljice o dobrih časih. Vsaka gospodinja ima mnogo opraviti, da vsaj nekoliko ublaži ali pa zabrani udarce, ki nam jih dan na dan tako radodarno podeljuje vlada in

žnjo združeni agrarci in kartelisti. Mezde že davno več ne zadostujejo v največ slučajih niti za najprimitivnejšo prehrano. Koliko veselja do življenja in dela, delovne sile, zdravja in življenske sreče uniči ta izstradalna politika? Za koliko let se s tem ne prikrajša naše življenje? Za koliko poprej ne postanemo raditega za delo nezmožni? Od leta do leta narašča v naši državi umrljivost otrok in se znižuje naraščaj prebivalstva, moč in zdravje delovnega ljudstva. Vsled grozne draginje živil in vseh življenskih potrebščin ter stanovanjske bede narašča v neskončnost skrajna beda, alkoholizem, zločinstvo in kriminalnost do resne družabne nevarnosti. Ker morajo široki sloji prebivalstva zadnje krono porabiti izključno le za življenske potrebščine in stanovanje, vpada produktivnost industrije, obrti, trgovine in prometa. Industrijski delavec je kot konzument in kot prodajalec svoje delovne sile še posebej kaznovan z brezposelnostjo. Industrializacija je vsled tega ovirana, davčna moč in davčni viri države se suše. Le eno obrt pospešuje izstradalna politika vlade — grobokopovo. Bolnišnice, norišnice, hiralnice in ječe se polnijo. Število žrtev tega nad vse krasnega družabnega reda se množi od dne do dne.

Naši naravni izvozni kraji — balkanske države — so temeljito zagrajeni vsled famozne trgovinske in carinske politike na veselje agrarcev. Odstranilo se je črnožolte zastave z naših vladnih poslopij in na mesto njih razvilo zelene. Vsa večja državna in ljudska vprašanja se motri iz stališča, kako bo poskočila cena „domačim svinjam“, „narodnim volom“ in „patriotičnemu žitu“. Ljudsko bedo smatra vlada kot važno politično menjalno sredstvo, da si pribaranta takozvane „državne potrebščine“ kakor na primer: več vojakov, večje ladje in mnogo kanonov. Naši meščanski poslanci, zlasti pa agrarci in drugi živilski oderuhi in kartelisti so dobri politični mešetarji. Državi dovoljjo vse na stroške širokih mas prebivalstva, če vlada le brani „domače svinje“. V parlamentu so agrarci po številu največja stranka in imajo seveda največji vpliv na tok politike. 134 „kmetov“ in če pristejemo še 26 farjev, ki so kmetje v kuti, imajo agrarci od 516 mandatov celih 160, torej tretjino vseh mandatov. Nobena stanovska skupina se jim v tem niti od daleč ne približuje. K temu pa še pride, da je gosposka zbornica sestavljena skoraj izključno iz plemenskega veleposestva. V ministrstvih, pa dol do okrajnih glavarstev kar mrgoli sinov plemenitih veleposestnikov in kartelistov, ki vestno oskrbujejo posle svojih očetov v upravi. Zemljiški posestnik in industrialec izkoriščata revnejše plasti ljudstva do krvi. Razventega pa stiskata iz njih kot konzumentov še velikanske oderuške profite. Tako hoče od boga postavljeni družabni red! Taki oblasti se ne more odtegniti nobena vlada. Volja zemljiških in denarnih mogočencev je zakon.

Agrarci so najzagrizenejši sovražniki vsakega napredka zdravega delavskega varstva, v svobodoumnih in kulturnih vprašanjih pa predstavljajo najskrajnejšo reakcijo. V tem oziru so vsi edini brez razlike narodnosti. Vporabljaajo ne le svojo lastno moč, temveč vpregajo v svoj voz cele politične stranke. Tako na primer šteje krščansko socialna parlamentarna frakcija 76 članov. Izmed teh je, vštewise 10 farjev, 48 kmetov, torej velika večina frakcije. Nemško nacionalna zveza ima 22, Poljaki 30, Čehi 31 kmetov kot člane v svoji sredi, ki dajejo zvezi političen značaj. Vse te stranke ne morejo varovati interesov mestnega prebivalstva, ker so pod vplivom agrarcev, ki jih ovirajo in dajo politiki svojo smer. K temu še pride, da pošiljajo srednji in mali posestniki svoje sinove v mesto, kjer tlačijo mezde, ali pa se zatečejo kot stebri reda k policiji, orožništvu ali pa finačni straži. Če pa demonstrira delavstvo proti njihov očetom, živilskim oderuhom, potem mu pa kmečke pesti sinov razbijajo glave, ga tlačijo v ječe, dočim diktirajo buržvazni sinovi drakonične kazni. Ogrski zglede nas uči, da so ti elementi rabljivi za pravice.

Če premislimo prej navedeno, se nam vsiljuje vprašanje: Ali so enako velika sredstva, ki jih more delavstvo postaviti proti kapitalistični državi? Da, delavstvo ima tri sredstva, ki morejo odbiti napad, če so dobro izvedena in če se jih prav vporablja. Ta sredstva so: strokovna, politična in združna organizacija. Če bi se delavstvo boljše zanimalo za politiko in iskalo vzroke, ki porajajo krivico in bedo, bi kmalu spoznalo vir

vsega trpljenja in bilo v stanu vporabiti primerno protisredstvo. Če bi delavstvo ob volitvah v državni zbor, v deželne zборе in občine enotno nastopalo kot razred, bi zakonodajni zastopi povsem drugače izgledali in drugače delovali kot dosedaj. Če bi bilo delavstvo edino v pospeševanju svojih razrednih interesov, bi bilo v stanu kmalu storiti konec vsem tem razmeram, v katerih zdihuje in tarna. Če bi bili vsi edini, bi bila organizirana moč razredne države jako majhna napram orjaški moči delavstva. Verige, ki si jih se kujemo na roke, bi vrgli daleč od nas. Naše pravice bi bile večje, naš vpliv mogočnejši in naši življenski pogoji višji. Tako pa moramo reči, da je večji del delavstva sam ustvaril te razmere, pod katerimi zdihuje on in njegovi svoji. To pa iz nagajivosti, nerazumnosti, zavisti in iz vseh teh strasti, ki nam jih je kapitalistična država določila kot dedščino. Razširjati treba politično spoznanje, ustvarjati boljše politične organizacije, da uspešno odbijemo vse, kar se pojavi proti našemu razredu v politiki in zakonodaji.

Kot drugo in sicer univerzalno sredstvo veljajo strokovne organizacije. Te so podlaga vsega proletarskega stremeljenja. Strokovna organizacija je ključ do socialnega povzdiga, orožje za obrambo in napadanje in bojna šola proletariata. Ona urejuje ponudbe in vprašanja, ustvarja nove pravice in razširja obstoječe. Glavna naloga strokovne organizacije je v tem, da izvaja dobro mezdo za dobro delo. Gleda na to, da stalno narašča življenski pogoji in je vsled tega eden največjih kulturnih činiteljev družbe. Če bi velik del duševnih in ročnih delavcev enkrat prav spoznal vrednost in cilj strokovnih organizacij, bi si s tem pridobil sredstvo najprve vrste, da ublaži izkoriščanje v vseh njegovih oblikah.

Da se ustvari tako sredstvo, mora biti življenska naloga vsakega stanovskega tovariša. Vsak železničar bodi agitator, sel duha, ki nas vse navdaja in ki bo naš rešitelj. Kaj vse bi lahko dosegli železničarji, če bi bili vsi edini! Če bi ne vedeli, da se plazijo okoli nas izdajalci, strahopetci, ki stikajo za revnimi vzroki, da razdirajo naše vrste. Parlament bi dobil vse drugačen rešpekt pred nami in niti v sanjah bi mu ne prišlo na misel, da pokoplje že enkrat storjen sklep, kakor je bilo to v zadnjem zasedanju. V tem sklepu se zrcali naša slabost. Ta sklep parlamenta je indirekten, sijajen poziv na vse železničarje, ki so še izven naših vrst, da pristopijo organizaciji. Dobra in trdna strokovna organizacija zvišuje mezdno krono in s tem kupovalno moč svojih članov.

Tretje važno sredstvo za ublažitev draginje so združne organizacije: konzumna društva, proizvodne združitve in živilska skladišča. Dobro premotreno niso zadruge pravzaprav nikake samostojne tvorbe proletariata, temveč le važna pomožna sredstva za strokovne in politične organizacije. Na raznih strankinih zborskih, strokovnih kongresih, zveznih in občinskih zborskih se je storilo tozadevne sklepe, s katerimi se je nalagalo delavstvu, da se združuje ne le strokovno in politično, temveč tudi združno. Uspehi, ki jih izvajajo strokovne in politične organizacije, dobijo svojo pravo ceno šele vsled delovanja zadrug, ki pripomorejo uspehom do stalnosti. Strokovna organizacija, ki poleg svojih nalog ne pospešuje in podpira tudi združnega gibanja, je izpolnila svoje socialne naloge in dolžnosti šele na pol. To je večina strokovno organiziranega delavstva tudi kmalu izpoznala in z vneto je v kratkem času ustanovila konzumne zadruge po celi državi. Le pri naših stanovskih tovariših, železničarjih, je orjaško gibanje konzumnega združništva zadnjih let na videz šlo mimo skoraj brez sledu, ne da bi se iz tega kaj učili in ne da bi posnemali ta vzgled. Če bi bil to slučaj, bi bilo moralo po vsej Avstriji nastati gibanje med železničarji za lastna skladišča živil, ki bi morala biti važen socialno političen faktor v življenju železničarjev in njihov družin.

Socialna politika in narod.

Usoda meščanske družbe je, da ravno vprašanja, ki so vitalnega pomena, nikakor ne more rešiti. V času, ko se je z uporabo tehnike proizvodni proces na Angleškem zelo spremenil in se je s kapitaliziranjem male obrti zvišalo število degeneraciji usojenega proletariata, je angleško meščanstvo dobilo v osebi farja Walthusa

svojega apostola. Walthusa se je zdelo, da na zemlji ne more biti prostora za vse in da proizvajanje življenskih sredstev zaostaja za naraščanjem človeštva. Ali v teku kratke dobe že ni mogel več izhajati moderni kapitalizem z argumentacijami te navidezno znanstvene iznajdbe. Zdaj stoji kapitalistična družba pred drugim, ravno nasprotnim vprašanjem. Nazadovanje porodov je problem, s katerim se v zadnjem času najživahnejše pečajo vsi listi in revije. Dognano je, da se v vseh kulturnih državah znižuje število porodov. In meščansko nacionalistični ekonomisti kričijo o nevarnosti, preteči državam in narodom, če se znižanje porodov ne ustavi.

Brez dvoma je to vprašanje velikega pomena. Nazadovanje porodov utegne imeti globoke posledice za razvoj gospodarstva in narodov. Pravimo tudi narodov, ker vemo, da spada precejšen kos narodnih problemov v socialno vprašanje. Ne vemo pa če so meščansko nacionalistični rektorji poklicani rešiti to vprašanje.

Na Francoskem, kjer je že veliko let opaziti silno nazadovanje števila prebivalstva, trpi vsled tega pojava ne le narod, ki se takorekoč decimira, temveč tudi poljedelstvo, kar je nemalega pomena za življensko in socialno vprašanje delavstva. Te pojave je opaziti tudi v drugih državah, v Avstriji, na Nemškem in Angleškem. Strokovnjak dr. Hainisch nas je na te pojave opozoril že leta 1909. Važno bi bilo te pojave primerjati z naraščanjem draginje v zadnjih letih; najti bi bilo morda tedaj glavni vzrok temu številnemu nazadovanju prebivalstva. Gori omenjeni znanstvenik pravi: „nazadovanje porodov je progresivno po vsem kulturnem svetu“. Res je tudi, da so narodi, ki stoje na višji kulturni stopnji manje rodovitni. Bebel je v svoji knjigi „Žena in socializem“ znanstveno dokazal, da se ravno v gospodarsko slabo situiranih državah in socialno nižje stoječih ljudstev opaža največjo rodovitnost.

Ni mogoče torej pojav številnega nazadovanja kulturnih narodov rešiti enostavno. Sedva se predvsem in popolnoma zavedamo, da tudi na te pojave uplivajo največ socialne razmere, ki n. pr. onemogočujejo poroke, čemer je zopet posledica znižanje števila porodov. Ali kar bi bilo umestno pri tem razmotrivati, je vprašanje, kako dvigniti in podaljšati energijo in moč človeškega življenja. Gospodarske in socialne naloge so, ki prihajajo pri tem predvsem v poštev. Število nazadovanja se ne dá niti primerjati s številom onih koristnih človeških eksistenc, ki so vsled neznosnih sedanjih razmer pred časom zgubljene za družbo in za delo. Lahko bi se ugovarjalo, da ni mogoče živeti čez čas, ki ga narava določa. Toda gotovo in mogoče je zadržati z ugodnostmi in drugimi obrambnimi sredstvi število ljudstva na enaki in tudi višji stopnji. V tem oziru nam more marsikaj dokazati Anglija kjer teret vilo mrtvih od leta 1897 do 1911 nepregajšno nazadovalo. Tako, da je sorazmerno s porodi ostalo število prebivalstva neizpremenjeno. Kako stojimo v tem oziru pa pri nas? Razmeroma z drugimi kulturnimi državami, je pri nas število porodov še vedno veliko. Od leta 1901 do 1911 je bilo število porodov vedno 36,3 odstotkov. Toda temu nasprotno je pa število smrtnih slučajev vse višje nego pri drugih takozvanih kulturnih državah. Od leta 1901 do 1910 je bila pogostost smrtnih slučajev celih 24,4 odstotkov. Položaj Nemčije je bil v tem oziru in v tem času 20,2 odstotkov.

Ti pojavi ne morejo presenetiti veččaka. Anglija se ima zahvaliti za razmeroma nizko število smrtnih slučajev visokim mezdami, ugodnim socialnim pogojem in svojim higieničnim odredbam. V Avstriji stojimo v tem oziru ravno nasprotno. Kljub visoki ceni življenskih potrebščin, so mezdni in socialni pogoji najslabši. Higienične odredbe so pa zelo pomanjkljive. Za nas veljajo v prvi vrsti besede nemškega nacionalnega ekonomista Schmollerja, ki pravi: „Vsak srebrni groš, s katerim se pomnožuje socialno bogastvo, stane človeško življenje“.

Braniti je treba človeško življenje in zdravje z vsemi sredstvi, ki nam jih da na razpolago znanstvo in kultura. Naši gospodarski boji v dosego višje plače delavcem in krajši delavni čas in boljše higienične delavne pogoje, je boj za

zdravo, lepše in daljše življenje. Ona sredstva, ki se jih poslužuje proletarijat za svoje varstvo, in obeuem za splošno varstvo narodov, je tudi prof. Herkner pred 12 leti priporočal nemškemu meščanstvu, ko je pravil, da ako se hoče številno in duševno obogatiti nemški narod, mu je treba predvsem, bodisi potom socialnih reform, ali gospodarskih odredb, zboljšati gospodarske, delavne in življenske pogoje. O tem pa seveda nočejo naši nacionalisti nič kaj vedeti. V parlamentu glasujejo zistematično zoper katerosibodi kolikoroliko moderno socialno reformo in proti vsakemu predlogu stavljenemu v prid delavskih interesov. V javnem življenju so vedno in povsod zoper delavske zahteve. Vedo zakaj. Pred vsem imajo pred očmi branitev svojih razrednih privilegijev. Njih nacionalizem, njih narodna ljubezen je le laž, špekulacija in farizejstvo. Le razredno delavstvo izvršuje delo in bije boje, ki je koristno narodom in kulturi boju kateremu v prvi vrsti in z najhujšimi sredstvi nasprotuje ravno nacionalistično meščanstvo. Zaman. Zmaga delavstva nad izkoriščanjem in ubojstvi kapitalizma in nacionalizma je neizogibna in neprepredljiva.

Posledice upravne korupcije.

Ravnajte se vedno po zakonu in zopet po zakonu.

(Cesar Franc Jožef v nagovoru uradniški deputaciji povodom njegove 60-letnice vladanja.)

Nauk, ki ga je dal cesar Franc Jožef na pot uradnikom, ki so se mu poklonili povodom njegovega vladarskega jubileja, bi moral biti zapisan nad vratmi vseh državnih in občinskih uradov, ker njega izpolnjevanje je temelj urejene uprave. Kjer nima zakon veljave v konstitucionalni državi, kjer odloča moč prepirajočih se strank v odločevanju uprave in kjer uradniki niso nad strankami, temveč posegajo pri svojih odlokih v vršenje strank, tam izpodjeda upravna korupcija celo stavbo. To se nanaša na republikanske državne oblike ravnotako kakor na monarhične. Južnoameriške ljudovlade nam kažejo za to dejstvo strašni vzgled in korupcija je povod neprestanih prevratov, ki se v njih zaganjajo roparske klike druga proti drugi. Upravno korupcijo je zlasti iz meščanskega, državo vzdržujočega stališča zametovati, ker uniči vsako spoštovanje državne in občinske avtoritete in vsako spoštovanje zakona.

Kjer razlagalci in izvajalci zakonov le-teh ne spoštujejo, tam tudi nimajo pravice zahtevati spoštovanja od državljanov. Vgnezditi se splošna demoralizacija in vodi k obstrukciji in brezplodnim izgredom vsake vrste, ki jim s krivdo obložena uprava ne more več nasproti postaviti potrebne avtoritete. Znak vsake redne uprave je spoštovanje ustave, ki določa državljansko svobodo in pravice. Tiskovna svoboda, zborovalno pravo, koalicijsko pravo, svoboda govora ne smejo počivati na nestanovitni podlagi mnogostranskega, nasprotujočega si postopanja, temveč na podlagi ravnanja v duhu zakonodajalca, ne da bi bilo to odvisno od volje ali nevolje vlade in oblastniških organov. Vporaba teh svoboščin mora izprožiti čut pravne varnosti in potem je uprava v redu. V Avstriji že desetletja ni obstajala pravna varnost, ker stranka, ki je imela oblast, je imela tudi absolutno svobodo, dočim so si nove, neprijetne stranke morale uživanje veljavnih pravic šele izvojevati. S koalicijsko svobodo je še dandanes tako in ker gospodujoči čutijo, da pričinja demoralizacija po enostranskem razlaganju zakonov v korist podjetnikom, stikajo za izjemnimi zakoni, da bi obstoječo koalicijsko pravico popolnoma odpravili.

Ravno isto stališče zavzema uprava in gospodujoče stranke napram volilni pravici. Sicer že imamo splošno volilno pravico za državni zbor, ali upravna korupcija je napram novim volilem deloma zopet ustvarila staro privilegijsko zastopstvo in stanje splošne pravne negotovosti. S prisleparjenim mandatom pa upravna korupcija pri volilni pravici še ni končana. Meščanski poslanec dobi tudi sredstva, da z državnimi darili volilce korumpira in jih s tem priklene na koruptnega poslanca. Slučaj Kroy je dokaz, da

se more izkoriščati mandat tudi za osebno, lastno napredovanje

Uprava pa vpliva ne le na pravice, temveč tudi na dolžnosti državljanov. Podeljuje koncesije, vračila, premije in davčne popuste zemljiškim posestnikom in industrijskim baronom. Zato pa zasleduje manj vplivne kroge z davčnimi nagajivostmi in krivičnimi zvišanji. Tako n. pr. je nacionalna korupcija, ki podeljuje milijonske ugodnosti in prelaga uradniški vpliv. Politična korupcija pa pomaga priljubljenim elementom do mandatov, imenovanj, zvišanja pokojnin in odlikovanj. Je pa tudi gospodarska korupcija, ki napolnjuje posamezne oddelke s protežiranci posameznih poslancev in strank; potem financijelna korupcija, ki ugodni pri davkih gotovim skupinam na škodo velike mase. Sedaj je na delu komisija za upravno reformo. Ta komisija bo ustvarila mrtvo delo, dokler ni v stanu določiti obseg in način upravne korupcije, ki povsod ubije zakon in ki postavlja krmiljenje pozameznih klik namesto nepristranske uprave. Izmed vseh avstrijskih vprašanj je upravna reforma menda najvažnejša. Brez nje ne pridemo iz financijelne močvirja, brez nje ne bodo državne železnice, erarični gozdovi in monopolni obrati nikdar donasali večjih čistih dobičkov. Brez nje pa se tudi ne bo nikdar izvedlo primerno plačevanje državnih uradnikov, železničarjev in državnih delavcev. Brez nje ne bomo nikdar imeli pravne gotovosti, nikdar pravilne uporabe pri razdelitvi in pobiranju davkov, pa tudi nikoli parlamenta, ki bi uprava ne vplivala nanj.

Ali bo prišlo do take upravne reforme? Tega ne verjamemo, da bi iz starih lisjakov sestojeca komisija za upravno reformo le-to tudi izvedla.

Korupcija v državni upravi je življenski pogoj kapitalističnih strank v kapitalistični državi. Politična upravna korupcija je potrebna, da se vstajajoč proletarijat tlači k tlom. Pogoj finančne korupcije je v odvisnosti države od velikih dajalcev denarja, in pogoj gospodarske korupcije v parlamentarnih kapitalističnih zastopnikih, ki bi brez korupcije morali opustiti svoj političen obstanek. Čeravno je veliko močvirje, ki v njem tičimo in ki vsebuje mnogo nevarnosti ravno iz stališča državo vzdržujočih in patriotov samih, bo upravna korupcija premagana le s tistim dnem, ko bo proletarijat zadosti močen, da sam prevzame vajeti državne oblasti, ali pa da prisili kapitalistične stranke do priznanja nepristranske uprave. Priti moramo do popolne samouprave. Uradnikov se ne sme več potom imenovanja od zgoraj nastavljeni ali višje pomikati, temveč potom volitev od spodaj. Uradniki so dandanes še ljudstvu tuj element in v kolikor gre za njih velike stradalajoče množice, se le-ti še vedno družijo s koruptnimi kapitalističnimi strankami. Če pa bodo izvoljeni na podlagi enake volilne pravice, se bodo smatrali kot del ljudstva in učili spoznavati od ljudstva pridobljene ustavne svoboščine in pravice.

Uradnik bo odločeval in uradoval v imenu ljudstva in uprava bo vzcvetela po medsebojnem zaupanju uprave in ljudstva. Četudi smo navidezno še daleč od takega stanja, bo le-to vendar gotovo prišlo in mora priti. Patriotje sami izpodkopavajo temelje kapitalistične države s svojo upravno korupcijo. Čim negotovjeje je pravno stanje in čim globokejša je pogreza kapitalistična država v močvirje korupcije, tembolj se bliža čas ljudske države.

Dokup provizoričnih službenih let pri južni železnici.

Upravni svet južne železnice je s sklepom svoje seje z dne 21. janija 1912 in v sporazumu z upravnim odborom pokojninskega zavoda za sluge, definitivno nastavljenim poduradnikom in slugam ob zadovoljvem službovanju in po triletni deležni dobi v pokojninskem zavodu, omogočil dokup službenih let, ki jih je član pred početkom svoje deležne dobe v tem pokojninskem zavodu dovršil v družabni službi. Določbe, ki urejujejo ta dokup, so zbrane v dodatku pravilom pokojninskega zavoda za sluge. En izvod tega dodatka bo vročen vsakemu uslužbencu, ki pripada pokojnin-

teklo, pa razteza svoja široka usta kakor žaba v gnojnici.

„Edinost“ in železničarji. Etna bruha ogenj in ga razmetava po svoji okolici, „Edinost“ pa gnojnico po naših železničarjih. Da je bila že od nekdanj na jako nizki stopinji, je stara stvar. Zadnji čas pa je padla še mnogo nižje. Začela je kar po vrsti denuncirati na svoj policijsko-špiceljski sistem poedine skladiščne delavce ki so morda pri nas organizirani. Piše pač največ o slučajih pijanosti in izostajanju z dela. Če ji pri tem uide tudi kaka laž, kaj za to, saj je laž tudi beseda in vrhutega so je pri „Edinosti“ že vajeni kakor fijakarski konj stradanja.

In zakaj vsi ti izbruhi „Edinosti“? Vse le zato, ker smo prav v živo zadeli v sršenovo gnezdo s tem, da smo v „Železničarju“ in „Zarji“ po zasluženju pribili postopanje velike slovanske kapacitete „Herrn Johann Skerjanc“. Ker pa ves narodnjaški tabor ni bil v stanu stvarno odgovoriti na naša izvajanja, je začela „Edinost“ kar zapored blatiti železničarje, ki ne trobijo v narodnjaški rog.

Če „Edinost“ ne bo kmalu ponehala s svojim podlim denuncianstvom, ji bomo zagodli tako, da si nje uredniki ne bodo več upali poštememu človeku pogledati v obraz. Gradiva imamo dovolj. Pamet torej!

Trst. „Vlomilci in tatovi“. Pod tem naslovom je narodna nesramnica, ki čuje tudi na ime „Edinost“ v pondeljki številki 238. od 26. avgusta t. l. prinesla notico naslednje vsebine:

„Včeraj zjutraj sta bila na zahtevo Ivana Jakliča aretirana Luigi Sustersich, kurjač južne železnice in Ivan Puklavec, mizar v kurilnici na južni železnici, radi vloma in tatvine. Vlomila sta minulo soboto v zaklenjeno shrambo Ivana Jakliča v Škorkji sv. Peter št. 31, odnesla razno orodje, razmetala, pokvarila in razrezala popolnoma novo žimnico. Vrh tega je še sodrug Puklavec Jakličevo soprogo telesno poškodoval, da je morala iskati zdravniške pomoči. Sustersihu je tudi policija zaplenila več „instrumentov“, kakoršne rabijo vlomilci pri dobičkanosnem poslu, Jaklič ima škode približno 50 kron.

Radovedni smo, kaj poreče nato „Zarja“ in njen tržaški dopisnik „Nini“? Pa menda ja ne bo poročal v „Zarji“, da je Jaklič to gospodo okradel. „Zarja“ in njen dopisnik sta sposobna tudi kaj takega“.

Ta notica se je čitala kot nekaka ravbarska štorija in gotovo se je našlo mnogo narodnih backov, ki ji je več ali manj verjelo. Kako bi ne, saj sta „vlomilca in tatova“ dva človeka, ki sta po narodnjaškem receptu edina zmožna napraviti kako lumparijo, namreč en socialist in en Italijan. Ker je namreč od napadenih železničarjev samo Puklavec organiziran pri socialistih, med tem ko Šuštersič sploh ni nikjer organiziran, se je podvzival narodni šmok pri „Edinosti“ prekrstiti Šuštersiča v Italijana, ker ga že ni mogla štemplirati za socialista. Šmok je dobro vedel, da je Šuštersič Slovenec, dober Slovenec, gotovo boljši in poštenejši od njega in njegovega falotskega informatorja Jakliča, vedel je, da je Alojzij Šuštersič domačin, doma s Praprota, pri Šempolaju, vedel je tudi, da je zet šempolajskega narodnega prvaka, bivšega župana Kosmine, a vendar si je mislil, da mora zapisati za svoje narodne backe, da sta vlomilca in tatova en socialist in en Italijan; iz Alojzija Šuštersiča je napravil Luigi Sustersich, ni vrag torej, da ne bodo backi verjeli, da sta socialist in Italijan (ki sta po narodnjaških vižah itak dovolj združena!) napravila kombiniran premišljen napad na dragoceno imovino narodnega kričača Jakliča. Tako rešuje narodni šmok pri „Edinosti“ slovensko domovino in narodnost v Trstu! Na šmoka ne pljunemo, ker bi ga preveč počastili, ampak narodnost naj hudič vzame, če bi imela biti takšna, kakršno si misli šmok pri „Edinosti“.

Napadena železničarja sta takoj istega dne, ko je izšla notica, poverila zadevo svojemu pravnemu zastopniku, ki bo gotovo vse potrebno ukrenil, da se jima povrne tako nesramnim in falotskim načinom oblatena čast. Mi smo se od svoje strani podali takoj k vsem prizadetim faktorjem, da izvemo, kaj je na stvari. Če bi bilo le količkaj resnice na tisti notici v „Edinosti“, ne bi mi niti peresa pomočili v obrambo napadenih železničarjev, ker ni naša naloga bra-

niiti vlomilce in tatove, četudi so slučajno pri nas organizirani. Ker smo se pa neposredno prepričali, da je tista notica nesramen pamflet, izmišljen in insceniran od ljudij, ki nimajo več čuta za poštenost, ki nimajo nobenega sramu več, hočemo se prav energično potegniti za resnico in pokazati javnosti, kakega orožja se poslužuje proti svojim političnim nasprotnikom naša za narodne „ideale“ bojujoča se tetka „Edinost“. Stvar je sledeča:

V hiši, kjer se je izvršila ona „tatvina in vlom“, stanuje Šuštersič že šesto leto, t. j. odkar je hiša postavljena, prišel je sploh prvi v hišo, a Jaklič je notri komaj eno leto. Pod zemljo so kleti, t. j. z redkimi remelni ograjeni prostori, kakršni so v navadi po tržaških hišah. Ponekod imajo zapirala za take kleti a drugod si morajo stranke same zapirati. Tako tudi v našem slučaju. V najemnih pogodbah za našo hišo sploh ni klet zapisana. Stranke nimajo po pogodbi pravice do kleti, a še manj do ene gotove kleti. De fakto pa je v našem slučaju dobila vsaka stranka od hišnice odkazan prostor v kleti odnosno so se stranke med seboj same dogovarjale radi kleti. Tiste stranke, ki so kasneje prišle v hišo, tadi niso ničesar dobile, ker je premalo klet za vsa stanovanja. Kleti niso bile numerirane, administrator se za to ni brigal in tudi ni ničesar odredil v tem oziru. Vsaka stranka je bila faktično v posesti kleti, ko jo je dobila od hišnice ali od druge stranke. Radi tega nerada je bilo mnogo preprirov v hiši in nevošljivosti med strankami; vsaka je skušala priti v posest boljše kleti. Administrator je hotel pred kakim poldrugim letom napraviti red glede kleti, vsaj za bodočnost. Šel je v klet in si napravil malo škico od tistih oddelkov in zapisal k vsakemu oddelku ime najemnika, ki je bil po navedbi hišnice takrat v posesti dotičnega oddelka. To škico je vzel potem administrator seboj domu in zopet je šlo vse po starem, administrator se slej ko prej ni brigal za one kleti in domače prepire radi istih.

Govorimo namreč toliko o tistih kletih, ker gre v našem slučaju za eno tako klet, v kateri so bile shranjene „uropane in ukradene“ Jakličeve dragocenosti. Jakliču je pri tej aferi pomagal gol slučaj poleg lastne lumparije, da je dosegel hipno aretacijo imenovanih dveh železničarjev. Drugega namreč na celi nesramni notici v „Edinosti“ ni resničnega kot to, da sta bila onadva železničarja na podlagi krive Jakličeve ovadbe aretirana, a sta bila takoj po zaslišanju izpuščena, ker je dotični policijski uadnik vse premalo verjel — Jakličevim tiradam. Jaklič bo za svojo nesramnost odgovarjal drugod, a policiji svetujemo večjo previdnost pri aretacijah socialistov na narodnjaško ovadbo. Že večkrat se je policija pri takih aretacijah blamirala, ker je spočetka preveč verjela narodnjaškim denunciantom, a se je pozneje izkazalo, da je pravica na strani socialistov. Imamo že več takih slučajev in jih bomo kmalu predložili na kompetentnem mestu v „daljše uradovanje“.

Tisti slučaj, ki je Jakliču pomagal pri aretaciji, je bil ta, da je pri že omenjeni priložnosti administrator ali po svoji pomoti ali po pomoti hišnice vpisal v svojo škico, da se nahaja v posesti sporne kleti neki Majcen, prednik Jakličevega stanovanja.

Ta vpis se je izvršil kakor rečeno po pomoti, ker noben prednik Jakličevega stanovanja ni bil v posesti sporne kleti, kakor tudi Jaklič ne. Sporno klet je imel zadnja tri leta v posesti Alojzij Šuštersič, ta jo je dobil odkazano od hišnice po neki stranki, ki se je preselila iz hiše.

Ko je Jaklič prišel v hišo lansko leto, je dobil tudi on od hišnice odkazano neko klet, kamor je spravil svoje stvari. Po zimi pa, ko je dobil nekaj več oglja za kurjavo, mu je bila dotična klet pač majhna in je za to naprosil Šuštersičeve, ki slučajno niso veliko rabili takrat svoje kleti, naj mu jo začasno posodijo oziroma dovolje, da dene noter nekaj svojih stvari. Šuštersič mu je dovolil pod pogojem, da mu Jaklič takoj izprazni klet, kakor hitro jo bo sam rabil, na kar je seveda Jaklič brez ugovora pristopil. In za to klet se gre v našem slučaju, za klet, v kateri bi se bilo baje izvršilo ono hudodelstvo, o kojem je pisala „Edinost“. Šuštersič je torej letos po zimi Jakliču po dobroti in seveda brezplačno in do preklica dovolil rabiti klet.

Dejstvo je, da je Šuštersič pustil v kleti še nekaj svojih stvari, nekaj žakljev in cunj in da je v vratih pustil svoj loket in ključ in tudi slednjega izročil v porabo Jakličevim. In tako je Jaklič imel na razpolago dve kleti, svojo staro, v kateri je imel oglje in Šuštersičovo, v kateri je shranil svoje druge dragocenosti, o katerih govori „Edinost“. Šuštersič več mesecev ni vprašal po kleti, ker je ni rabil pač, a Jakličevi so si najbrže mislili, da so si jo že priposestvovali. Zgodilo se je namreč, da je Jakličeva soproga, ko jo je Šuštersič prišel v početku tega meseca obvestiti, da naj mu izprazni klet, ker jo rabi, Šuštersiča na zelo surov način odpravila, češ, da je klet njihova, da je ne da. In drugi dan najde Šuštersič pred vrati svojega stanovanja svoje žaklje iz kleti in loket s ključkom in ko je šel pogledat v klet, je videl, da je Jakličeva nataknila na vrata od kleti drug loket. Jakličevi so namreč spekulirali, da si bodo Šuštersičovo klet, ki je bila lepša in prostornejša od njihove kar prilastili, če ne prej, pa vsaj po 24. avgustu, ko so izvedeli, da se Šuštersič seli iz svojega stanovanja. Šuštersič je res vzel s 24. avgustom t. l. drugo stanovanje v najem in sicer se je preselil iz četrtega v drugo nadstropje iste hiše. Šuštersičovo stanovanje pa je vzel v najem Puklavec. Ta je naprosil Šuštersiča, naj mu že pred 24. avgustom prepusti njegovo klet, ker jo je rabil za neko oglje. Šuštersič mu je dovolil in Puklavec je spravil v klet svoje oglje, odprl vrata brez ključa in jih zopet zaprl. Zapiralo je bilo namreč tako, da ni nič zapiralo, ker je lahko vsakdo odprl brez ključa, posebno, če se količkaj spozna na tiste lokete, s kojimi se zapirajo kleti. Ta opazka je potrebna, da bomo znali primerno ceniti „Edinostino“ hudobno pretiravanje „vlom v zaprtu Jakličevo shrambo“ in to tem bolj, ker je njen informator Jaklič policijskem inspektorju sam priznal, da je tisti loket lahko odprl z roko brez ključa vsak ključavničar. In tisti, ki so pomagali Puklavcu staviti oglje v klet, so bili ključavničarji-železničarji, in Šuštersič je tudi ključavničar na železnici. To je bilo Jakliču dobro znano. Saj je Jaklič koj drugi dan na to, ko je bilo položeno v sporno klet oglje, interpeliral Šuštersiča, da kdo je del oglje v klet. Ko mu je Šuštersič odvrnil, da on sam, mu je Jaklič odgovoril, da naj bo, ampak po 24. avgustu bo klet njegova. Takrat bo klet tistega, ki vzame moje stanovanje, mu je odvrnil Šuštersič. Pribiti je torej dejstvo, da je Jaklič že kake tri tedne pred 24. avgustom vedel za „vlom“ v sporno klet, a da ni ničesar ukrenil v obrambo svojih pravic in svoje lastnine. Vedel je namreč, da je že takrat Šuštersič (de facto Puklavec s Šuštersičevim dovoljenjem, kar je pa v tem slučaju vsejedno) brez ključa „vlomil“ v sporno klet. Ukradel ni ničesar, proti temu vromu, ker je najbrže še vedno spekuliral na 24. avgust, ko se Šuštersič preseli, da si tedaj osvoji njegovo klet. Toda prišlo je drugače in to je ravno spravilo Jakliča ob vso pamet. Puklavec si je bil pri pogodbi, ko je sprejemal Šuštersičovo stanovanje tudi izrecno izgovoril še njegovo klet zraven, kar mu je bilo dovoljeno. Povprašal je tudi v pisarni administratorja, kaj naj stori, če se Jaklič ne bo hotel umakniti s kleti, na kar se mu je odgovorilo, da naj postavi njegove stvari pred vrata. To je Puklavec dne 24. avgusta tudi storil. Postavil je Jakličeve stvari pred vrata, da ni bilo treba „vlomiti“, smo že zgoraj povedali, a ni se pri tem niti najmanje pregrešil nad dragoceno šaro gospoda Jakliča, kaj še-le da bi bil kaj odnesel od tiste ropotije. Šuštersiča pa sploh 24. avgusta ni bilo doma ter ni bil pri celi stvari prav ničesar prizadet. Puklavec ima pa priče, ki lahko potrdi, da se ni nikdo spozabil ne nad Jakličevimi dragocenoostmi ne nad njegovo soprogo, pač pa ga je slednja prav ne-ljubeznjivo sprejela, ko ji je zvečer prinesel njen loket od kleti in povedal, kaj se je zgodilo. K sreči se je tudi ta prizor izvršil pred pričami, ki bodo izključile, da bi bil Puklavec le od daleč položil roko na gospo Jakličovo. Telesne poškodbe, o kojih blebeče „Edinost“, ni torej nihče prizadel gospej Jakličevi; ne dvomimo sicer, da se lahko dobe na telesu gospe Jakličeve razni znaki udarcev in bunk, toda te proizhajajo vse od roke ljubeznjivega gospoda soproga, kar se tudi lahko dokaže s pričami.

Ko je torej Jaklič 24. avgusta izvedel o popisnem drugem „vlomu“ — postal je besen, videl je, da mu je njegova spekulacija s Šuštersiščevo kletjo splavala po vodi. Tedaj kaj storiti? Kot vsak pošten in hraber narodnjakar, hajdi k policiji, zaščitnici „Narodnega doma“. Šel je nad pol. inšpektorja v ulici Belvedere, a ta ga je dvakrat odslovil. Zvita buča se ni dal ugnati. Šel je k hišnemu administratorju in od njega je pod lažnjivimi pretvezami izvil potrdilo, da „spada“ (appartiene) dotična klet k njegovemu stanovanju. Še-le na podlagi tega potrdila se je dal omehčati inšpektor in obljubil, da bo drugi dan interveniral. A ni bila dovolj ta obljuba, Jakliču še ob eni uri po polnoči ni dala žilica miru — najbrže se ga je bil preveč nalezel, kakor po navadi, ob eni popolnoči je v tretje ali četrto prihrumel nad inšpektorja in zahteval da naj gre aretirat „vlomilce in tatove“. Inšpektor je seveda odklonil (to bi socialisti imeli negotovo spanje, če di Jaklič komandiral policijo!) a drugi dan je dal vendar na Jakličevo odgovornost odpeljati Puklavca in Šuštersišča na komisarijat v ulico Luigi Ricci, kjer jih je seveda uradnik po zaslišanju takoj izpustil. Jaklič je odšel z dolgim nosom a vkljub temu mu ni bilo blamaže dovolj, šel je in nesel „Edinosti“ ono falotsko informacijo. „Edinost“ je vredna svojega informatorja, ker je, ne da bi se bila na policiji prepričala o pravem stanju cele zadeve, kar ponatisnila zlobne in izmišljene Jakličeve kvante. Kako bi ne, saj je bila to za njo in njene backe prava pojedina: socialist „vlomilec in tat“, ljuba narodnjaška duša, saj si ne moreš želeti boljšega prigrizka!

Jaklič je torej nalagal policijo, nalagal hišnega administratorja in „Edinost“. Zamolčal je, da sporna klet ni bila njegova, da jo je dobil v uporabo in do preklica ter po dobroti od Šuštersišča, zamolčal je, da je on imel v posesti drugo klet, ter si je na čistem izmislil storijsko „vlomu“, tatvini in poškodovanju njegovih stvari in njegove soproje. Vse te stvari se bodo doigravale seveda na sodnji.

Najlepše pa je to: policija je zaplenila pri Šuštersišču (Jaklič-„Edinost“ pišeta Sustersichu) več „inštrumentov“ kakršne rabijo vlomilci pri dobičkanosnem poslu. Tu sta Jaklič-„Edinost“ dosegla vrhunec lopovstva. Resnica je namreč to, da ni policija Šuštersišču ničesar zaplenila, da ni sploh napravila pri njem nobene preiskave, pač pa je Jaklič sam prinesel na policijo par starih vetrihov (Sperrhaufen) in povedal, da je to našel v svojem stanovanju in da so to Šuštersiščevi. Evo, Šuštersišč, vlomilec! Šuštersišč je takoj spoznal svojo lastnino na policiji in čisto mirno izjavil, da ima mogoče še take stvari doma, saj je ključavničar, dostavil da je s takimi vetrihi že večkrat sosedom kako uslugo naredil, če so izgubili kak ključ. Tudi Jakličevi svakinji je pred nekaj meseci odprl neko kaseto, od koje je izgubila ključ. In najbrže da je Šuštersišč takrat pozabil pri Jakličevih tiste nedolžne vetrihe ali so jih pa pozneje otroci tja zanesli. A sedaj pride Jaklič in z njim „Edinost“ in slikata tiste vetrihe kot vlomilno orodje. In Jaklič, kojemu se je napravila s tistimi vetrihi brezplačna usluga, jih hoče sedaj izrabiti proti Šuštersišču, ki mu je uslugo naredil! K sreči, da ima policija vendar več pameti kot Jaklič in „Edinost“, od tistih vetrihov še novice ni vzela.

Tako je torej cela ta ravbarska storija „Edinost“ in Jaklič se je seveda ne bosta sramovala, ker sploh sramu nimata. Poštena javnost naj pa sodi.

Rentni kurzi in socialna politika. Pod tem „mnogo obljubujočim“ naslovom kroži notica po meščanskem časopisju. Socialna politika je baje zakrivila padanje rentnih kurzov. Toda poslušajmo modrega gospodarja:

... Država, dežele in občine prevzemajo vedno več gospodarskih funkcij, ki jih je doslej oskrboval zasebni kapital. Napredujoča izprememba javnih zastopstev izupravičeno v podjetne in pridobivajoče organe povzroča, kakor se samo ob sebi razume, najem vedno večjih javnih posojil — da povzroča militarizem in marinizem vse to gospodarstvo s posojili, o tem seveda molči meščan-

ska časnarska modrost — in države, dežele in občine pridejo v vedno ostrejšo konkurenco z zasebnim kapitalom. Le-ta, razlaščen na širokem polju, se skuša odškodovati z ustanavljanjem kartelov in sindikatov (to se pravi po domače: z izkoriščanjem in oropanjem delavstva in konzumentov) ... Ker pa zasebni podjetnik vedno ceneje gospodari nego država in druga javna zastopstva, kerni pod pritiskom parlamentarnih strank, izmed katerih zlasti socialna demokracija noče priznati javnim podjetjem pravice na dobiček, temveč le dolžnost takojšnje razdelitve med delavce in nastavljenca, more zasebni kapital naravno nuditi večje obrestovanje kot država ... Dokler bo trajala ta ostra konkurenca med javnimi in zasebnimi podjetji, se ne bo prišlo v okom nizkim rentnim kurzom. Čimbolj pa napreduje socializacija, tem ostrejša bo ta konkurenca, tem nižje bodo padli rentni papirji, ker razlika med dohodki javnih in med istimi zasebnih podjetij se bo vedno bolj povečala v škodo prvim.

Oglejmo si nekoliko ta izliv meščanskega narodnega gospodarstva. Zakaj zaostajajo državni in drugi javni obrati v umetnosti izkoriščanja za zasebnimi podjetniki, je našim čitateljem znano. V prvi vrsti vrinejo meščanske stranke državi, deželi in občini buržvazne sinčke v trikrat tolikem številu kot je potrebno in to proti zelo visoki plači — železniška uprava nam to zadostno priča — potem pa pridejo in godrnjajo o majhnem dobičku ter delajo razpoloženje proti „socializaciji“: zasebnim podjetnikom naj ostane monopol izkoriščanja.

Kaj pa imajo opraviti rentni kurzi z državnimi obrati? Namen je jasen. Najprej se označuje padanje rentnih kurzov kot kakšno katastrofo. Potem pride socialna politika v javnih obratih kot vzrok. Iz tega pa sledi s silno logiko klic: Proč s švindlom socialne politike!

Nahajamo se sredi dobe industrijelnega procvita. Promet se večja, profit narašča. Kdor ima denar na razpolago, kupuje akcije, ki obetajo ne le visoke dividende, temveč tudi velik kurzni dobiček in s tem višje obrestovanje glavnice. Ob tem stanju konjunktura so industrijski papirji tako varni kot rente. Raditega tudi nobenemu denarnemu kapitalistu ne pride na misel, da bi kupil državne papirje.

Ob enem pa mora država ugoditi velikanskim zahtevam moloha militarizma z — delanjem dolgov. — Država izmeče za stotine milijonov rent na trg. Ravno ob času, ko pojema vprašanje po rentah, zviša država ponudbo. Kaj je umevnejše, kakor da padajo rentni kurzi.

A vendar ne more ta „katastrofa“ nikogar oplahiti — tudi rentnerjev ne. Ko pride kriza, se bo denarni kapital — iz „patriotizma“ seveda — zopet obrnil k „varnim“ državnim papirjem. Rentni kurz bo zopet naraščal. In tako bo šla ta nestanovitnost s kurzi, dokler ne bo proletariat storil konec tej igri kapitalizma.

„Tako je smatrati v celoti to vsekakor le zmermo naraščanje čiste obrestne mere in vsled tega tudi toliko obžalovano padanje kurza državnih papirjev kot znak ugodno napredujočega razvoja ljudskega in svetovnega gospodarstva“. Tako piše profesor Viljem Lexis, meščanski učenjak. Morda bo to zadostovalo meščanskim „gospodarjem“, ki jim damo za bodočnost dober svet: „Le čevlje sodi naj kopitar!“

Raznoterosti.

Železniška idila. Kolodvori marsikaterih postajic ob lokalnih železnicah niso po večini nič drugega kot kos zemlje, ki je poravnani in s pepelom posut. Na tem prostoru stojita navadno dve sohi, ki nosita tablo z imenom postajališča.

Kaj takega pa ljudem dandanes več ne zadostuje. Prebivalci neke vasi blizu takega postajališča so prosili železniško upravo, da zgradi na postajališču uto in stranišče. Utemeljili so svojo prošnjo s tem, da bi te naprave bile potrebne, ker je postajališče oddaljeno pol ure od njih vasi in se vsled tega pogostoma nudi prilika za posluževanje teh naprav.

Uprava pa je to nečuvono prošnjo „iz načelnih razlogov“ odklonila. Dobrodušni prebivalci, ki so bili tako ponosni na svojo napredno vlogo, pa so uvideli, da jim ne preostane nič drugega nego samopomoč. In glej! že drugi dan je bilo preskrbljeno za najnujnejše potrebe, in to predvsem brezplačno. Preko postajne table je visela vrvi, ki je nanjo bila na vsakem koncu privezana po ena emajlirana nočna posoda čistiljive starosti in se živahno gugala v zraku. Na posodah pa je bilo z oljnato barvo napisano na eni: „za gospode“, na drugi pa: „za gospe“!

Potovanje z ladjo na motor. Ladja na motor „Selandia“ je na svojem potovanju po svetu prevozila že nad 35.000 kilometrov in sicer s tovorom nad 9300 ton. Ta uspeh utegne pomeniti začetek nove dobe v svetovnem prometu, ker je skoro samoposebi umevno, da se bodo po tem uspehu ladje na motor naglo razmnožile. Prednosti napram parnikom so prevelike, da bi mogla izostati posledica tega dejstva. „Selandia“ je porabila v 24 urah samo devet ton gorljivih snovi, dela pri strojih pa je opravljalo deset mož in trije vajenci. Pri tem pa se niso prav nič zanemarjale zahteve po zmožnosti manevriranja in zanesljivosti ladje, ki je zopet dospela iz Bangkoka na Angleško. Na tem daljnem potovanju se je morala boriti z viharji, tako da so stroji tudi v tem oziru prestali poskušnje. Vsega vkup je posetila „Selandia“ 16 pristanišč. Seveda je to najdaljše potovanje, ki ga je kdaj napravila ladja na motor. V teku potovanja so samo dvakrat temeljito preiskali stroje, a je bilo vse v redu. Samo v pomožnih napravah za mazanje in ohlajevanje strojev so bila potrebna nekatera izboljšanja, ki pa se manj tičejo konstrukcije kakor odmerjenja z ozirom na velikost posamičnih predmetov. Četverotaktni motor se je torej v splošnem sijajno obnesel.

Tehnični pregled.

Dolgost železnic. „Archiv für Eisenbahnwesen“ je priobčil zanimiv pregled svetovnega razvoja železnic. Dolgost vseh železnic je znašala leta

1840.....	7.700 kilometrov
1850.....	38.600 „
1860.....	108.000 „
1870.....	209.000 „
1880.....	372.400 „
1890.....	617.200 „
1900.....	790.100 „
1910.....	1.030.000 „

Skupna dolgost železnic se je torej tekom zadnjih 70 let popetnajsterila, tekom zadnjih 30 let potrojila. V posameznih delih sveta je bilo leta 1910 železnic:

v Ameriki.....	526.000 kilometrov
„ Evropski.....	333.850 „
„ Aziji.....	101.900 „
„ Afriki.....	36.850 „
„ Avstraliji.....	31.010 „

V Evropi ima največ železnic Nemčija, in sicer 61.150 kilometrov; potem sledi Rusija z 59.560 kilometri, Francija z 49.380 kilometri, Avstro-Ogrska s 44.370 kilometri, Anglija s 37.580 kilometri, Italija s 16.960 kilometri, Španija s 15.000 kilometri, Švedska s 13.890 kilometri itd. Nemčija ima skoraj ravno toliko železnic kot Afrika in Avstralija skupaj. Zgradba vseh železnic sveta, katerih tretjina je državna last, je stala 267 in pol milijard kron.

Največja lokomotiva. Kot priprežne lokomotive za proge z močno strmino, vsled katere se je dosedaj moralo deliti tovrne vlake ali pa pripraviti dve do tri normalne lokomotive, je železnica Erie Railroad Company naročila tri nove velikanske lokomotive. Prvo je pred kratkim izdelala American Locomotive Company. Ta lokomotiva je pravi velikan, ki presega vse dosedaj izdelane. Nje dolgost znaša s tenderjem vred nič manj kot 24 metrov; težka je brez tenderja 205 ton, dočim je tender sam 81,5 ton težak. Nova erijska lokomotiva sestoji iz dveh popolnoma ločenih strojev, katerih vsak je na posebnem sestavu koles s štirimi, medsebojno vezanimi osmi. Spretni stroj je s svojimi osmi popolnoma neodvisen od glavnega okvirja lokomotive. Vsled tega more brez nevarnosti prevoziti močno vzbočene ovinke. Kotel je skoraj 11 metrov dolg in meri v premeru 2,5 metra; v

njem je 404 dimnih cevi v dolžini 6.4 metrov in v premeru 56 milimetrov. Kurišče kotla znaša 9.3 m², kurilna ploskev pa skoraj 500 m². Napetost pare znaša 15 atmosfer prekopriskita. Kotel vaga 50 ton, z vodo napolnjen pa 70 ton.

Delavci c. kr. državnih železnic, pozor!

Volitve v delavski odbor

c. kr. državnih železnic, tržaški ravnateljki okraj so razpisane in se vršijo prihodnji teden in morajo biti končane do 7. septembra t. l.

Delavci! V vašem interesu je, da glasujete za kandidate, ki vam jih predlaga naša organizacija sporazumno z delavskimi zaupniki.

Kandidatje so sledeči:

Sekcija I. stavbna in progovzdrževalna služba.

Odborniki:

Uršchitz Jurij, kovač, progovzdrževalna sekcija, Trst prosta luka,
Mrak Josip, tesar, progovzdrževalna sekcija, Jesenice,
Pogačnik Ivan, mizar, progovzdrževalna sekcija Ljubljana I.,
Zabukovec Jakob, progn delavec, progovzdrževalna sekcija Ljubljana II.

Namestniki:

Pohar Ivan, progn delavec, progovzdrževalna sekcija Jesenice,
Peitler Alois, progn delavec, progovzdrževalna sekcija, Trst prosta luka,
Levstek Fran, progn delavec, progovzdrževalna sekcija Ljubljana II.,
Peternel Henrik, progn delavec, progovzdrževalna sekcija, Trst prosta luka.

Sekcija II. delavniška in vlakopospeševalna služba.

Odborniki:

Valjavec Fran, premogar, kurilnica Ljubljana,
Bratina Henrik, delavec, delavnica Gorica,
Krammer Josip, predkurjač, kurilnica Gorica,
Cutič Anton, ključavničar, Trst.

Namestniki:

Nagode Ivan, premogar, kurilnica Podnart,
Zeichen Matija, premogar, kurilnica Ljubljana,
Božič Karol, snažilec-kurjač, kurilnica Gorica,
Schwarz Rudolf, ključavničar, kurilnica Trst c. kr. drž. žel.

Sekcija III. prometna in postajna služba.

Odborniki:

Prunk Ivan, skladiščni delavec, Trst c. kr. drž. žel.,
Mlakar Josip, postajni delavec, Jesenice,
Gathol Ignacij, skladiščni delavec, Trst prosta luka,
Sauli Josip, skladiščni delavec, Trst c. kr. drž. žel.

Namestniki:

Perinič Bernard, skladiščni delavec, Trst prosta luka,
Levstek Alojzij, postajni delavec, Jesenice,
Gasperič Josip, postajni delavec, Dobropolje,
Smolak Ferdinand, zavirač, Trst c. kr. drž. žel.

V glasovnici je navestile tiste kandidate, ki so postavljeni za sekcijo, v kateri se nahaja volilec po svoji službeni lastnosti.

Pritožbe o prestopkih volilnih določb ali službenem vplivanju na volilce kakor tudi na volitev vplivajočem opuščanju je takoj javiti uredništvu „Železničarja“ v Trstu, ulica Madonina 15.

Naš posmrtno-odpravninski sklad.

Iz posmrtno-odpravninskega sklada se je izplačalo podpore za sledeče smrtne slučaje:

109. Fran Spalt, Mährisch Schönberg.
130. Bazilij Dolinka, Stryj.
136. Karolina Hautz, Stanislav.
137. Alojzija Reebauer, Maribor I.
138. Ana Khuen, Inomost IV.
139. Ivan Gruber, Št. Mišel pri Ljubnem.
140. Avrelija Stauffer, Wels.
141. Matija Stangl, Lend-Gastein.
142. Marija Ressler, Knittelfeld.
143. Marija Manhart, Alsergrund.
145. Frančiška Kral, Matzleinsdorf.
146. Martin Veithofer, Lend-Gastein.
147. Marija Biloch, Saybusch.
148. Karol Sauerwein, Dunajsko-Novomesto.
149. Frančiška Malskař, Landstrasse.
150. Hugon Fellner, Leopoldstadt.
151. Rudolf Buchinger, Stainach.
152. Anton Lang, Aspang.
153. Josip Novotny, Ustje na Labi.
154. Sofija Werner, Krnov.
155. Viljem Koch, Solnograd I.
156. Alojzij Stary, Gradec I.
157. Terezija Puscher, Vordernberg.
158. Amalija Böck, Alsergrund.
160. Alojzij Knapp, Sigmundsherberg.
161. Ivana Thrul, Krnov.
162. Edvard Schurek, Krnov.
163. Marija Magdalena Lorenz, Bludenz.

Sodrug! Ne zamudite nobene prilike in pridobivajte nove člane za posmrtno-odpravninski sklad!

Vršili so se sledeči shodi:

Sv. Daniel. V ponedeljek 19. m. m. zvečer se je vršil tukaj važen sestanek strojevodij. Na dnevnem redu je bilo službeno razmerje pod okrajnim tržaškim ravnateljstvom državne železnice. Tržaško železničarsko tajništvo je zastopal sodrug Kopač. Personalno komisijo je zastopal sodrug Petrič iz Ljubljane. Sestanek je bil velike važnosti in koristi. Razpravljalo in poročalo se je o lokalnih službenih razmerah strojevodij in so bili spejeti tudi tozadevni predlogi. Predlogi se bodo ukrepi glede na spremljive prejemke predložili centralni personalni komisiji. Končno se je tudi sklenilo, da imata skupini v Ljubljani in v Trstu skupno sklicati take sestanke vsak mesec. Ta sklep je vsega uvaževanja in odobravanja vreden. Le s skupnim smotrenim sodelovanjem bo mogoče doseči to, kar so po vsej pravici zahteva. Važne in velike moralne in materialne koristi bo ta sklep sodrugov strojevodij.

Vršijo se sledeči shodi:

- Trst, dne 14. septembra t. l.
Divača, dne 15. septembra t. l.
Ljubljana, dne 16. septembra t. l.
Zidan most, dne 17. septembra t. l.
Celje, dne 18. septembra t. l.

Dnevni red vseh teh shodov je: Zavarovalnica zoper nezgode in železničarji.

Poroča sodr. Hondl iz Dunaja.

**

Vršijo se v Ljubljani še sledeči sestanki:
Dne 7. septembra, ob 1. uri popoldne, sestanek prožnih in postajnih čuvajev z dnevnim redom: Zahteve čuvajev in organizacija.

Dne 8. septembra, ob 8. uri zjutraj, sestanek delavcev južne železnice.

Isti dan, to je 8. septembra ob 1. uri popoldne, sestanek izravnalcev prog državne in južne železnice.

Na sestanku delavcev južne železnice imajo biti zastopane le one skupine, ki spadajo pod tržaško obratno nadzorstvo.

Imena delegatov je poslati tajništvu vsaj do 3. septembra t. l.

Odperto vprašanje

ravnateljstvu c. kr. državnih železnic v Beljaku.

Ali je slavnemu ravnateljstvu znano, da se v Polzeli (Heilenstein) delavcem ne plačuje čezurnega dela, dasiravno jim to plačilo pritiče po delovnem redu, in da morajo tam delavci delati od šeste ure zjutraj do osme ure zvečer. Zanj nujno odpomoč prosijo

prizadeti.

Iz organizacije.

Funkcionarjem in članom naše organizacije na znanje!

(Naknadno pošiljanje listov.)

Naznanjamo vsem funkcionarjem krajevnih skupin in vplačevalnic ter članom naše organizacije, da se ne bo več naknadno pošiljalo ustavljenih števil „Železničarja“ itd. tistim članom, ki so nad šest tednov zaostali s svojimi prispevki. Od ene ekspedicije do druge se mora okoli 2000 izvodov strokovnih listov naknadno razposiljati, kar stane mnogo denarja. Doposiljalo se bo v bodoče strokovni list le od tiste dobe, ko zopet začne plačevanje. Da ne bo treba članom predolgo čakati na svoj strokovni list, se priporoča da se sprejemnice novih članov takoj pošlje na Dunaj. Da se prepreči motenje in nerednost v pošiljanju strokovnih listov, naj člani po vsaki preselitvi naznanijo upravištvu na Dunaju izpremembo naslova.

**

(Frankiranje pisem.)

Ker se množijo slučaji, da moramo plačevati kazensko poštnino za pisma, ki niso zadostno frankirana in znaša svota za kazensko poštnino okoli 1000 do 1200 kron na leto, prosimo nujno vse funkcionarje in člane, da prilepijo na pisma znamke v primernem znesku. Da se bodo vedeli člani in funkcionarji ravnati, navajamo, da vaga pola navadnega papirja za pisma (4 strani) z ovitkom vred približno 20 gramov. Za tako pismo zadostuje znamka za 10 vinarjev. Vsaka nadaljna priloga že presega težo 20 gramov. Vsled tega je na taka pisma prilepiti znamko za 20 vinarjev.

Opozarjamo, da v bodoče ne bomo več sprejemali pisem, ki niso zadostno ali pa sploh nič frankirana, če je pošta nanje nalepila kazenske znamke.

Upravištvo.

Vsebinska št. 16. z dne 15. avgusta 1912.

Članki: Socializem — kulturna moč. Kapitalizem in delavstvo. Svetovna druginja. Zahteve čuvajnega osobja in bločno signalnih slug. Kapitalistično ubojstvo. Julijsko napredovanje pri južni železnici. Delovne razmere skladiščnih delavcev c. kr. drž. žel. Povsod so enaki.

Dopisi: Trst, prosta luka drž. žel. Nabrežina. Postojna. Iz Drenovoga griča.

Domače vesti: Z južne železnice v Trstu. Kako lovi „Stüdbahnerverband“ člane.

Iz pred sodišča: Nastavljenou ni treba da v nevarnost stavi svojo osebno varnost. Po alkoholni intoleranci dokazana nevroza.

Poročila o shodih. Buje. Celje. Shod kurjačev državne železnice. V Trstu. Ljubljana. Gorica. Jesenice.

Listnica uredništva.

Trst, prosta luka. Radi pomanjkanja prostora prihodnjic.

O razmerah v kurilnici Zidan most prihodnjic. (Iz gori navedenega razloga.) Nabrežina. Spis ni poraben za naš list.

Kavarna Unione - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jeziki.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač
Tiska L. Herrmanstorfer v Trstu